

la seva adquisició és el senyal més característic de la superació de la base gràfica que en el concepte de l'ortografia natural es considera indispensable. En efecte, mentre hom vegi que s'arrosseguen en l'ortografia errades en les formes *gue-que*, *r-rr*, cosa que, per desgràcia, perdura llargament en els nostres sistemes pedagògics, és qüestió de pensar que els individus afectats per aquesta mena d'errades es troben en una etapa molt primitiva que està lluny de permetre cap perfeccionament ortogràfic.

El cas de les lletres *r-rr* no és potser tan absolutament dintre l'ortografia natural com el *gue-gui*, *que-qui*, per tal com els sons d'aquestes lletres tenen algunes interferències, però en els tres casos clàssics: al començament de paraula, després de consonant i entre vocals, que han d'ésser estudiats molt dintre de l'ensenyament de la lectura i que no tenen gairebé excepció, hom pot procedir sense temor amb mètode d'ortografia natural. D'altra banda, la manca de superació d'aquestes grafies és tan important i simptomàtic com la de les altres formes a les quals les equiparem. No cal dir que les poques excepcions a la regla de la *r-rr* no han d'ésser considerades dins l'ortografia natural. L'infant en aquesta etapa ha d'escriure, si no se l'esmena especialment, *monorrítmic* i no *monorítmic*.

Es pot objectar que el cas de la *s-ss* pot ésser conceputat igualment que el *r-rr*. És evident, però, que no hi ha paral·lelisme entre els dos casos, per tal com la *s-ss* sofreix confusió amb la *c*, *z* i *ç*; per tant, cau de ple en l'ortografia arbitrària.

Preparació dels textos de prova – La prova d'ortografia natural només pot ésser feta a base de textos seguits preparats especialment, que presentin les dificultats que han de servir de reactiu. Aquests textos han de contenir:

1r. Mots amb varietat de combinacions sil·làbiques, entre elles les compostes de vàries consonants.

2n. Tres o quatre casos de *gue-gui*, *que-qui*. Els *que-gue* han d'ésser, com hem vist, accentuats.

3r. Dos o tres casos de *r-rr*.

4t. Combinacions enclíiques i proclíiques, per exemple, *a la porta*, *no tenen*, *porta una flor*.

En conjunt, els textos no haurien de passar d'una quinzena de mots amb una cinquantena de lletres, única manera de poder-los proposar als petits infants que comencen a aprendre d'escriure. Si la prova, a causa de l'exigüitat del text no es considerés suficient (i la resistència del subjecte ho permet), es poden donar dos o tres textos seguits. És possible que allargant la prova es pugui tenir una major probabilitat d'encert. Nosaltres, però, hem obtingut les mitjanes a base d'un sol text. Amb més d'un text és possible que els resultats siguin una mica diferents. Les nostres sèries són de cinquanta lletres cadascuna (una més, una menys) per facilitar el càlcul del tant per cent d'errades.

Administració de la prova – Abans de dictar el text hom el llegirà als infants per frases senceres d'una manera natural i senzilla, i explicarà el significat, cas que els petits no l'entenguin. Aquesta condició és essencial en el nostre mètode. Per això serà bo de fer repetir les frases a diversos infants a fi d'assegurar-se que han estat ben compreses. Fins aquí la preparació. Quant al dictat, cal fer-lo a poc a poc, amb veu distinta i clara, però no pas mot a mot, sinó per grups de mots, segons les combinacions tòniques. Els textos que nosaltres donem més avall com a exemple van ja marcats tal com nosaltres entenem que s'han de dictar.

No cal dir que hom no ha de contestar cap pregunta d'ordre ortogràfic o gramatical que pugui ésser adreçada pels infants. Cal també posar-los separats de manera que escriguin amb independència, evitant tant com es pugui que l'un copii el que fa l'altre. La durada de la prova no és una condició que s'hagi de tenir necessàriament en compte. L'operador la calcularà cada vegada segons els infants que hagi de provar.

Compte de les errades – Les errades es calculen per lletres equivocades, que es redueixen després a tant per cent. Els dígrafs *gu-qu* convertits en *g-q* o viceversa compten per una sola errada. La mateixa cosa es fa amb *r-rr*. Heus aquí el següent exemple:

Text equivocat:

Algia beu aiga dela mangera guan diucanotocis als llguguets.

Hem posat una ratlleta a tots els indrets on hi ha errada d'ortografia natural. La pronunciació *aiga* és dialectal, i per això no considerem el mot equivocat. El *ca* substituint la conjunció *que* tampoc és errada d'ortografia natural, per tal com la *e* és equívoca, i fonèticament tant pot acceptar *ca* com *que*.

En conjunt, comptem 9 errades, que, reduïdes a tant per cent a raó de les 50 lletres del text, produeixen 18 per 100.

Escala de valoració – És necessari advertir a propòsit de la present escala que les determinacions per edats tenen en ella un valor relatiu degut a la llargada de la desviació mitjana, la qual cosa produeix grans descobriments d'una edat a l'altra, i dona a la prova, interpretada com a nivell, una variabilitat extraordinària. En l'establiment de les mesures globals o edats pedagògiques, aquesta mesura, per les raons indicades, té una gran influència. Malgrat aquest inconvenient, nosaltres hem cregut que no havia de rebutjar-se la prova d'ortografia natural, per tal com aquesta dada és, com veurem, molt útil en els diagnòstics escolars. De tota manera, si es considera la prova tota sola per fer-ne deduccions en el terreny ortogràfic, serà bo de prescindir dels nivells d'edat, prenent les dades en el seu valor absolut.

L'escala de valoració que nosaltres hem establert és la següent:

Mesos.	42	78	90	102	114	126	138	150
Errades	75	21	9	2	1	0'00	0'00	0'00
Tant per cent								

En determinar les edats hom ha de tenir present que no cal aturar-se als 126 mesos d'ortografia natural quan l'edat cronològica passa dels 126. Per exemple, a un infant de 135 mesos d'edat que tingui 0'00 errades d'ortografia natural li contarem 135 mesos en aquesta disciplina, mai 126.

Importància simptomàtica de l'ortografia natural – Les errades d'ortografia natural poden acusar, d'una manera molt més significativa que l'ortografia arbitrària, causes d'anormalitat i influències perturbadores de gran importància en la diagnosi individual i col·lectiva.

Tothom sap, per exemple, que les transposicions, omissions i alteracions de lletres poden ésser símptomes de perturbacions o d'insuficiència mental o d'anomalies d'ordre psicològic en el terreny de l'atenció, de la memòria, de l'expressió, etc., o d'ordre funcional o orgànic, com, per exemple, els defectes en la pronunciació i tots els de llenguatge en general.

En la diagnosi col·lectiva l'ortografia natural pot revelar defectes de llenguatge propis dels argots locals i de classe, com, per exemple, la pronúncia defectuosa de mots concrets o els vicis de dicció que poden afectar a formes genèriques de la llengua, però la dada més important que pot revelar en aquest ordre de fets és la mesura de la classe o escola en ordre a l'ensenyament de la lectura i l'escriptura. Si aquest ensenyament es tardà o es realitza a base de mètodes equivocats, la prova d'ortografia natural ho revela de seguida, per tal com o l'enganxament de mots o els *gue-gui*, *que-qui* o fins la indèguda abundància de transposicions o falles de lletres fonètiques, delaten les imperfeccions que puguin existir en l'organització col·lectiva de l'ensenyament.

No creiem necessari insistir més sobre aquesta qüestió, per tal com en el llibre ja citat *L'ensenyament de l'ortografia als infants* hi hem dedicat alguna atenció, sobretot des del punt d'albir de l'aplicació pràctica.

Ens interessa només remarcar la utilitat d'un mètode de mesura que pot isoler i posar en evidència fets com els que hem esmentat, que proporcionen les dades del veritable coneixement dels infants i dels processos del seu ensenyament. No pretenem haver resolt el problema, però sí haver mostrat un camí d'investigació que altres podran fressar del tot.